

VELKÉ POSTAVY ČESKÝCH DĚJIN

TOMÁŠ
KNOZ

KAREL ST. ZE ŽEROTÍNA
Don Quijote v labyrintu světa

Karel starší ze Žerotína

VYŠEHRAĐ

VELKÉ
POSTAVY
ČESKÝCH
DĚJIN

ELOGIVM

CAROLVS V.

Cognomento Magnus, Liber Baro de Zierotin;
 Supremus Moraviae Capitaneus, Heros animi pru-
 dentiâ, oris gravitate, et Iudiciorum profundita-
 te perquam insignis; ac decessit Matthiae Caes. et
 Ferdinandi Imperatorum

TOMÁŠ
KNOZ

KAREL ST. ZE ŽEROTÍNA

Don Quijote v labyrintu světa

Karel starší ze Žerotína

VYŠEHRA D

Publikace byla připravena v rámci výzkumného záměru
Masarykovy univerzity MSM 0021622426
Výzkumné centrum pro dějiny střední Evropy:
Prameny, země, kultura.

Věnuji svému učiteli, profesoru Josefu Válkovi,
znalci života a díla Karla staršího ze Žerotína

Illustrissimo et generoso Domino,
Domino Josepho Válka,
Domino in Borač et Podolí etc.,
Patrono meo colendissimo.

Vyobrazení na s. 4:
Karel starší ze Žerotína ve spisu
Františka Dominika Calina z Marienbergu
Virtus Leonina (1683)

Lektorovali: Mag. Małgorzata Turowska
PhDr. Bronislav Chocholáč, Dr.

© Doc. PhDr. Tomáš Knoz, Ph.D., 2008
Typography © Michaela Blažejová, 2008

ISBN 978-80-7021-956-0

PŘEDMLUVA

Napsat novou biografii Karla staršího ze Žerotína znamená pokusit se tak či onak vyrovnat s předchozími pracemi o tomto moravském velmoži. Je přitom velmi těžké co do kvantity a podrobnosti informací překonat obsáhlou pozitivistickou monografií Petra Chlumeckého. Při volbě metod a struktury nezbývá nežli vzít v úvahu pozoruhodné dílo Otakara Odložilika. Ve znalosti žerotínských korespondence, dlouhodobě sbírané nejen v českých archivech, ale prakticky po celé Evropě, dodnes zůstává prakticky nedostižitelným František Hrubý. Zasazením Žerotínova díla do dějin české i evropské reformace zase vyniká předmluva k popularizační edici Žerotínových listů z pera Noemi Rejchrtové. A v neposlední řadě, jak by mohla být překonána geniální všestranná charakteristika osobnosti Karla staršího ze Žerotína, kterou v několika statích s využitím mistrné zkratky vytvořil Josef Válka?

Předkládaná kniha by se chtěla pokusit o pohled na moravského velmože přesahující obvykle využívané folianty bludovských kopiářů Karlovy úřední a soukromé korespondence. Jejím cílem je postihnout osobnost Žerotína v kontextu fenoménu manýrismu jako „doby labyrintu“, v souvislosti s novými poznatky o žerotínských zámcích a jejich uměleckém ztvárnění a v neposlední řadě také přiblížením témat obsažených ve svazcích stojících na Žerotínových knižních regálech. Smyslem této knihy proto není vytvoření historické biografie ve smyslu „Karel starší ze Žerotína a jeho doba“. Jde o charakteristiku osobnosti moravského velmože, jež do značné míry rezignuje na chronologicky řazený výklad i na těžiště v politických dějinách bělohorské éry a naopak se koncentruje nejdůležitější souvislosti a průsečíky Žerotínova života, formující ojedinělou osobnost manýristického aristokrata. V pozadí výkladu stojí otázka po uskutečněných i nenaplněných plánech a cílech Karla staršího

ze Žerotína, po jeho úspěších i neúspěších, po jeho komplikovaném „druhém životě“ a konec konců i po jeho zařazení či naopak vypuštění z učebnic dějepisu i ze symbolického pantheonu moderní české společnosti. Karel starší ze Žerotína nechyběl takřka v žádném z významných přehledů „Čechů, kteří tvořili dějiny světa“, do zjednodušeného vzorového výkladu českých dějin „mezi praotcem Čechem a tatíčkem Masarykem“ však přesto nikdy nepatřil. Spor o Karla staršího ze Žerotína, vedený mnohými staršími i dnešními historiky, je proto nepochybně i sporem o výklad českých a středoevropských dějin jako celku.

Předkládaná kniha o Karlu starším ze Žerotína by nemohla vzniknout bez inspirace, kterou mi po léta poskytuje dílo profesora PhDr. Josefa Války, CSc., a jeho myšlenky o moravské společnosti a kultuře období manýrismu. Stejně tak jsem vděčný profesorovi PhDr. Zdeňku Kudělkovi, CSc., pod jehož vedením jsem se začal věnovat studiu renesančních žerotínských zámků, i profesorovi PhDr. Jiřímu Kroupovi, CSc., který po něm vedení těchto mých prací převzal. Podobně děkuji i profesorovi Dr. Thomasu Winkelbauerovi, který po léta sledoval mé snahy porozumět osobnosti Karla staršího ze Žerotína v kontextu velkých politických procesů první poloviny 17. století, jakými byly například stavovské povstání či pobělohorské konfiskace. Vděkem jsem zavázán také profesorovi Dr. Janu Harasimowiczovi, který mi pomohl otevřít cestu do vratislavských knihoven a archivů a který mě inspiroval svými interdisciplinárními pracemi o dějinách slezské reformace a o jejich projevech v renesančním sepulkrálním umění.

Obzvláštní dík náleží Mag. Małgorzatě Turowské a PhDr. Bronislavu Chocholáčovi, Dr., za recenzní posouzení rukopisu a cenné rady a připomínky.

Neméně děkuji i dalším kolegům, kteří mi pomohli při řešení jednotlivých problémů i při nejružnějších debatách a diskusích, především profesorovi PhDr. Jaroslavu Pánkovi, DrSc., doc. PhDr. Ivaně Čornejové, Ph.D., doc. Mgr. Liboru Janovi, Ph.D., PhDr. Petru Maťovi, Ph.D., Dr. Gézovi Pálffyemu, Dr. Marku Hengererovi, PhDr. Josefu Hrdličkovi, Ph.D., Mgr. Tomáši Borovskému, Ph.D., Dr. Jerzemu Kosovi, Doc. PhDr. Pavlu Bočkovi, CSc., Mgr. Tomáši Malému, Mgr. Tomáši Parmovi, Mgr. Jiřímu Davidovi, Mgr. Daliboru Janišovi, Ph.D., a Mgr. Janě Janišové, Ph.D.

Za pomoc při sbírání archivních podkladů i při vytváření obrazové složky předkládané publikace jsem povinován díkem celé řadě kolegů z archivů, knihoven a muzeí. Na první místě Mgr. Lucii Křížové a celému kolektivu pracovníků a pracovníků badatelny Moravského zemského ar-

chivu v Brně, PhDr. Karlu Müllerovi a Mgr. Štěpánu Kohoutovi ze Zemského archivu v Opavě, resp. z jeho pracoviště v Olomouci, PhDr. Heleně Klimové a dalším pracovníkům badatelný Národního archivu v Praze, PhDr. Eduardu Mikuškovi a Mgr. Petru Kopiczkovi ze Státního oblastního archivu v Litoměřicích, pracoviště Žitenice, Mag. Małgorzatę Turowską, Mag. Alicji Borys a všem jejich spolupracovníkům z oddělení starých tisků a oddělení rukopisů Univerzitní knihovny ve Vratislavi, PhDr. Evě Ditterové a Mgr. Aleně Koudelkové z Krajského muzea Karlovarského kraje v Chebu, Marii Havličkové a PhDr. Martě Němečkové z Muzea Brněnska v Ivančicích, Mgr. Hedvice Kuchařové, Ph.D., a Mgr. Janu Pařezovi, Ph.D. ze Strahovské knihovny v Praze, Mgr. Blance Kociánové ze Státního oblastního archivu v Třeboni, Mgr. Dobromile Brichtové z Regionálního muzea Mikulov, Bohumilu Norkovi, kastelánu zámku Telč a panu Radku Poláchovi z Muzea Novojičínska v Novém Jičíně. Dále děkuji Mgr. Lence Janošové z knihovny Historického ústavu FF MU, panu Vilému Kaplanovi a všem pracovníkům oddělení rukopisů a starých tisků Moravské zemské knihovny v Brně. Stejně tak děkuji Mgr. Jiřímu Mitáčkovi, Ph.D. a jeho kolegům z Moravského zemského muzea a Mgr. Martě Vaculínové, Ph.D., Mgr. Marii Klučinové a ostatním pracovníkům Knihovny Národního muzea v Praze. Děkuji PhDr. Františku Hýblvi, řediteli Muzea Komenského v Přerově, PhDr. Jiřímu Lapáčkovi, řediteli Státního okresního archivu v Přerově, ing. Jaroslavu Dytrichovi, kastelánu zámku v Rosicích, panu Lukáši Gregorovi a dalším pracovníkům zámku v Náměšti nad Oslavou, Mgr. Jaromíru Šebetkovi, tajemníku Městského úřadu v Brandýse nad Orlicí, a pánům Stanislavu Skýpalovi a Petru Dostálovi, starostovi a místostarostovi Dřevohostic.

Za přehlédnutí textu a vypracování rejstříku děkuji svému spolupracovníkovi z Výzkumného střediska pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura, Mgr. Janu Dvořákovi, a za redakční práce v nakladatelství Vyšehrad redaktorovi tohoto svazku Mgr. Filipu Outratovi a ing. Vladimíru Vernerovi.

Za podporu děkuji prof. PhDr. Jiřímu Malířovi, CSc. a všem svým ostatním kolegům a přátelům z Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a z Výzkumného střediska pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura.

Největší dík nicméně patří mé rodině: Gražyně, Barunce a Tomáškovi.

Úvod: Smutný rytíř neúspěchu

Literární historik Václav Černý napsal roku 1931 o Cervantesově Důmyslném rytíři donu Quijotovi de la Mancha, že *„je parodií rytířských románů, renesančního myšlení, z něhož se zrodila naše doba“*. Ke španělskému donu Quijotovi, pro něhož byl typický život ve snu a v ideálu, boj s obry v podobě větrných mlýnů i proti nepřátelskému vojsku ve skutečnosti tvořenému stádem ovcí, ostatně někdy bývá moderními historiky přirovnáván také současník Miguela Cervantese, pozdně renesanční moravský velmož Karel starší ze Žerotína. Moravský historik Josef Válka o něm napsal, že *„vstoupil do veřejného života způsobem vpravdě donquijotským“*. Tuto svou tezi přitom dokládá dvěma citáty z Žerotínovy korespondence, za které by se jistě nemusel stydět ani Cervantesův hrdina: *„Nezávidím těm, kteří doma u peci sedí, pečený jabka jedí a teplé pivo s máslem pijí. [...] Nejsem na druhých závislý a nesvádím už v sobě boj mezi přáním splnit své úmysly a láskou k ženě, spojenou s přáním příliš se nevzdalovat [...] , mám svobodu o sobě rozhodovat.“*¹

Pokud by měl být Karlův život sledován s jistým odstupem, s určitou dávkou nadsázky či s trpkou ironií, jež mu ostatně byla vlastní, lze jej pokládat za život plný neúspěchů. Karel starší ze Žerotína se s ideály a přístupy hodnými dona Quijota vždy znovu a znovu pouštěl do činností, jejichž cílem byla *„náprava věcí lidských“*, nikdy se mu ovšem nepodařilo své ideály naplnit.

Karel starší ze Žerotína ve svých listech se smutkem glosuje, že se mu nikdy nepodařilo založit rodinu obdařenou potomky, což bylo pro renesanční šlechtice základním předpokladem pro pokračování rodu. Během svého života se sice oženil hned čtyřikrát a všechny své ženy vroucně miloval, vždy však musel se smutkem sledovat, jak jeho mladé manželky v bolestech umírají při porodu či krátce po něm. Až poslední manželka

Kateřina z Valdštejna se dožila vyššího věku. Nicméně v okamžiku sňatku s touto úctyhodnou vdovou již novomanželský pár vzhledem k pokročilému věku obou partnerů na potomky nemohl pomýšlet. Jediný dědic mužského pohlaví zemřel jako dvouletý chlapec a ani dvě Karlovy dcery, Bohunka a Alena ze Žerotína, svého otce nepřežily.²

Karel starší ze Žerotína nebyl úspěšný ani na vojenském poli, což bylo jedno z nejčastějších zaměstnání šlechticů z období třicetileté války. Jako mladý se pustil na pomoc svému souvěrci, francouzskému králi Jindřichovi IV., který na sklonku 16. století bojoval s katolickou ligou. Tažení k Rouenu však dopadlo doslova katastrofou. Žerotín nejdříve vinou špatného počasí na celé týdny uvízl v severoněmeckém přístavním městě Stade. Když se mu konečně podařilo odplout na anglické lodi, dostal okamžitě mořskou nemoc. Místo do bitvy tedy po přistání ve Francii putoval do improvizované nemocnice, kde se vzhledem k neuvěřitelným podmínkám k mořské nemoci přidal ještě zápal plic. Karel starší se proto Jindřichovi Navarrskému snažil pomoci alespoň finančně. Francouzský král Žerotínův tučný obnos sice s díkem přijal, vzápětí však přestoupil na katolickou víru, a Karel starší se tak napříště nesetkal ani se svými penězi, ani se svými ideály. Jediným výsledkem francouzského tažení tak bylo, že si Žerotín rozhněval císaře Rudolfa II., který až do smrti považoval moravského velmože za nedůvěryhodnou osobu a potenciálního vlastizrádce. Nepomohlo, ani když se Žerotín ve snaze císaře si udobřit vydal na tažení proti Turkům do Uher. Neuhnul si zde sice tak zákeřnou nemoc jako jeho švagr Albrecht z Valdštejna, nicméně se tak fyzicky vyčerpal, že se již navždy vzdal jakýchkoliv snah vysloužit si ostruhy na válečném poli a dokonce snad i pokusů vydat se na jakoukoliv delší cestu na koni.³

To, že Karel starší ze Žerotína nebyl ani obratným ekonomem, je vcelku všeobecně známo. I když se v tomto ohledu jeho dosavadní životopisci nechali strhnout zažitým klišé a nebrali v úvahu jeho hluboké znalosti ani dlouholetou praxi v tomto oboru, v obecné rovině lze s jejich názorem souhlasit. Svědčí o tom například některé špatně vynaložené investice, jakou ostatně byla i výše zmiňovaná půjčka Jindřichovi IV. Karel starší ze Žerotína sice pokračoval v důmyslném postupu svého otce při budování rodových sídel, přece jen se však v tomto ohledu dopouštěl většího počtu improvizací. Na rozdíl od Jana staršího ze Žerotína mu navíc nebyla příznivá ani doba, takže posledních patnáct let Karlova života lze bez nadsázky označit za postupný, nicméně trvalý ústup ze slávy. Ani splátky za vynuceně prodané statky Náměšť a Rosice nebyly nikterak úspěšné. Finanční operace byla velmi komplikovaná a prostředníci prodeje Albrecht

1. Komenský: Labyrint světa

z Valdštejna, Pavel Michna z Vacínova a Jan de Witte byli vším, jen ne důvěryhodnými obchodními partnery.⁴

Podobné okolnosti také Žerotínovi zabránily, aby se stal úspěšným budovatelem renesančních zámků a kulturním mecenášem. Stavbu nejvýznamnějších z jeho sídel, které se nacházely v Náměšti nad Oslavou a v Rosicích, zahájil již jeho otec, Karel starší nicméně minimálně v případě Rosic v budování pokračoval. Uplatnil v tomto ohledu kontakty na brněnské a jihomoravské italské stavitele a sochaře, stejně jako styky s vídeňskými a italskými podnikateli v oblasti umění. V rozporu s obvyklým názorem na Žerotínův postoj k umění se dokonce zdá, že se velmi

2. Cervantes: Don Quijote bojuje s větrnými mlýny

dobře vyznal v pozdně renesanční umělecké praxi a že se v tomto ohledu orientoval nejen na západoevropské kalvínské kruhy, ale i na renesanční Itálii, zprostředkující střední Evropě antické umění, tedy sloupové řady na arkádách, ikonologická vyobrazení a groteskovou ornamentiku. Karel starší ze Žerotína dokonce sám dobudoval zámek v Přerově a postavil vodní zámček ve východomoravských Dřevohosticích. Právě posledně jmenovaný případ ovšem svědčí o tom, jak i v oblasti budování zámků zůstávaly plány Karla staršího ze Žerotína nedokončeny. Dřevohostice Žerotín prodal již roku 1618, takže stavbu dokončil jejich nový majitel Jan starší Skrbenský z Hřiště. Už roku 1621 navíc zámek vyhořel, takže ze Žerotínových záměrů zůstaly pouze trosky. Prakticky všechny žerotínské zámky, Náměšť i Rosice, Přerov i Dřevohostice, navíc utrpěly skutečností, že po odchodu Karla staršího ze Žerotína přestaly být šlechtickou rezidencí. Zachované dokumenty k dějinám zámku v Dřevohosticích ukazují, jak rychle se moravská společnost rozcházela s antikizujícími ideami předbělohorské generace moravské aristokracie. Jiným neúspěšným podnikem Žerotína v oblasti kultury byla jeho knihovna, na jejíž vybudování musel Karel starší věnovat neuvěřitelnou energii. Knihy kupoval na knižním veletrhu ve Frankfurtě nad Mohanem, získával je jednotlivými koupěmi od autorů a stejně tak je dědil po předcích a příbuzných. Když musel knihovnu přestěhovat z Rosic do slezské Vratislavi, bylo ovšem zřejmé, že ani tato jeho chloubka nebude mít jednoduché osudy. Co nezničila třicetiletá válka, zlikvidovala ve 20. století druhá světová válka. Dnes zachovaná a identifikovaná sbírka v Univerzitní knihovně ve Vratislavi je pouze fragmentem původního Karlova souboru. Ostatně nedochoval se ani spis o dějinách rodu Žerotínů a dějinách Moravského markrabství, který si kdysi objednal u Jana Amose Komenského a který by měl teoreticky být jedním z klenotů moravského humanistického dějepiscectví.⁵

Je samozřejmé, že Žerotínovy životní aktivity směřovaly především do oblasti náboženství a politiky. Již jako mladý šlechtic se Karel holedbal skutečností, že v jeho rodu se po staletí nevyskytla žádná osoba katolické víry, sám se nejen vzdělával v teologii, ale snažil se podporovat Jednotu bratrskou ne pouze slovy, ale také skutky. Ani v tomto ohledu ovšem nebyl příliš úspěšný. Krachem například skončila jeho snaha přenést z Ivančic do Přerova českobratrskou akademii, a poskytnout tak ve svém poddanském městě nový impuls bratrskému školství. Nepodařilo se mu to i přes to, že sem povolal celou řadu českobratrských duchovních, včetně Jana Amose Komenského. Dlouhodoběji se Karlovi staršímu ze Žerotína nepodařilo udržet v chodu ani druhé z center Jednoty bratrské, které se

nacházelo na jeho statcích, a sice bratrské nakladatelství a tiskárnu v Kralicích nad Oslavou. Již na počátku dvacátých let 17. století odtud byla odvezena knihovna a zdejší duchovní se postupně rozešli do bezpečnějších úkrytů na jiných Žerotínových panstvích, popřípadě do emigrace. Hned v prvních letech třicetileté války se potom kralická tvrz s tiskárnou proměnila v ruinu. Je ironií osudu, že právě ve dvacátých letech věnoval Karel starší ze Žerotína nejvíce peněz i osobní energie na ochranu Jednoty bratrské a její duchovní i finanční zajištění v polském i uherském exilu. Neváhal za tímto účelem vymyslet a použít komplikovaný systém komunikace přes zemské hranice. Přesto právě v těchto letech je svými souvěrci v Čechách i na Moravě nejvíce obviňován ze zrady Jednoty bratrské i svých vlastních ideálů. Václav Budovec z Budova nebo Ladislav Velen ze Žerotína jej pronásledují za jeho kontakty s kardinálem Dietrichsteinem i samotným císařem Ferdinandem II. Výsledkem mimo jiné bylo, že Žerotínovo východočeské panství Brandýs nad Orlicí nebylo konfiskováno katolickou stranou, jak by bylo vzhledem k Žerotínovým celoživotním konfesním postojům možné předpokládat, nýbrž naopak českým stavovským direktoriem. Ferdinand II. mu naopak toto dominium po skončení stavovského panství restituoval. Ačkoliv Žerotín své českobratrské ideály nikdy neopustil, přece jen jeho mnohaleté náboženské úsilí kuriózně ústí do snahy přesvědčit svého příbuzného Baltazara ze Žerotína, aby přestoupil na katolickou víru, a zachránil tak pro sebe i Karla zbývající statky a rodové postavení. Přibližně ve stejné době dochází i k další absurdní události. Syn někdejšího Žerotínova italského přítele Gianpietra Orchiho, který po svém moravském kmotrovi dostal křestní jméno Carlo, dostudoval roku 1620 jezuitský seminář v Comu. Svou absolventskou práci věnoval Žerotínovi a moravského velmože v ní nazval mužem pravé (rozuměj katolické) víry. Zatímco mnozí čeští bratři tedy ve dvacátých letech 17. století na Žerotína házeli bláto a špínu, a on se tak ve svém vlastním konfesním táboře dostával do postupné izolace, bylo pod jezuitskou hlavičkou vydáno monumentální laudatio na jeho osobu.⁶

Ani v politice se Karlu staršímu ze Žerotína nevedlo o nic lépe a snad právě v této souvislosti lze nejspíše hovořit o jeho donquijotství. Když se jako mladý šlechtic vracel z dlouhých studijních cest, vytkl si za cíl ještě více kultivovat politický stavovský systém na Moravě. Po sporech mezi císařem Rudolfem II. a jeho bratrem, uherským králem Matyášem, kdy byl Žerotín jmenován do funkce moravského zemského hejtmana, se dokonce zdálo, že se mu to podaří. Matyáš mu za podporu ze strany Moravanů slibil nejen veškeré náboženské, ale i politické svobody. Žerotín se

stal faktickým místokrálem v zemi a mohl výrazně ovlivňovat její právní i politickou strukturu. Velmi brzy ovšem poznal, že formální svobody ještě nemusejí souznít se svobodami skutečnými. Musel bojovat nejen s politickými protivníky v katolickém táboře, kteří po roce 1608 postupovali stále více a více razantně, ale i s radikály mezi evangeliky. Obě tyto skupiny se politicky kompromisního a právně důsledného legalisty Žerotína pokoušely zbavit a neváhaly k tomu použít všech dostupných prostředků. Ještě více se ovšem Žerotín musel potýkat se sobecky vystupujícími osobami, které se politického dění a správy země zúčastňovaly jen v okamžiku, kdy k tomu měly nějaký ryze osobní důvod, například když samy vedly nějaký majetkový spor. Zemské sněmy i soudy se tak absurdně v době, kdy se radikalizovala politická situace, a dalo by se tedy předpokládat i zvýšení politické aktivity zúčastněných stran, začaly čím dál víc vytlidňovat. Mnohá zasedání proto musela končit předčasně, anebo vůbec nebyla zahájena. Z předbělhorské Moravy se místo šlechtické demokracie stávala spíše skupinová oligarchie, kde osobní cíle převládaly nad obecným dobrým a ušlechtilými cíli. Nebylo divu, že Karel starší ze Žerotína roku 1615 na úřad zemského hejtmána rezignoval a odešel do politického ústraní. Roku 1618 i roku 1621 se sice ještě na krátko dostal do centra politického dění, vzhledem ke své touze po kompromisu a harmonii si ovšem od příslušníků obou politických táborů vysloužil pouze slova pohrdání. Podobně jako tomu bylo v oblasti náboženství, také ve světě práva a politiky se Karel starší ze Žerotína musel na sklonku svého života dožít absurdní situace. Nejříve byl roku 1623 přizván, aby se zúčastnil přípravy moravského konfiskačního protokolu, a posléze mu dokonce byla kardinálem Dietrichsteinem nabídnuta účast na sestavení Obnoveného zřízení zemského. Žerotínovi se z obou těchto nepříjemných nabídek sice podařilo vyklouznout, ještě více to ovšem posílilo jeho osobní zatrpklost. Posledních osm let svého života strávil v politickém ústraní.⁷

Smůla neopustila moravského velmože ani po smrti. Snad každý z renesančních šlechticů a Žerotínových současníků si přál, aby mu byl vystrojen nádherný pohřeb se slavnostními smutečními ceremoniemi. Prototypem takové slavnosti byl ve sledované době pohřeb Žerotínova přítele Petra Voka z Rožmberka, popsáný jeho životopiscem Václavem Březanem. Karlu staršímu ze Žerotína byl naopak vypraven pouze tichý pohřeb, při němž navíc bylo zakázáno i vyzvánění zvonů. Českobratrský kostel nad žerotínskou rodovou hrobkou v Brandýse nad Orlicí byl navíc jen několik let poté stržen, takže se na místo posledního odpočinku

4. Štěstěna v dobovém památníku